

Bölüm 10

TIROTOKSIKOZ

F.Güllü Ercan HAYDAR¹

1. GİRİŞ

Tirotoksikoz serumda fazla miktarda tiroit hormonu bulunması ile karakterize klinik durumdur. Eğer tirotoksikoz tiroit bezinin aşırı tiroit hormonu sentezinden kaynaklanıyorsa bu tabloya hipertiroidi denir. Bunun dışındaki nedenlerden (örneğin tiroidite bağlı depolanmış hormonların kana salınmasıyla oluşursa) kaynaklanıyorsa hipertiroidi olmayan tirotoksikoz denir (1). Tirotoksikozun en sık sebebi Graves hastalığıdır. İkinci sıklıkta izlenen tirotoksikoz nedeni iyot eksikliği olan bölgelerde toksik multinodüler guatr, iyot eksikliği olmayan bölgelerde toksik adenomdur. Bu üç neden tüm tirotoksikoz vakalarının % 90-95'ini oluşturur (2). Tirotoksikoz genellikle tiroit bezinin aşırı hormon sentezi, tiroit bezinden otonom, enfeksiyöz, kimyasal ya da mekanik uyarılarla pasif hormon salınımı, tiroit dışı tiroit hormonunu arttıran diğer durumlar da (endojen: Struma ovarii, diferansiye metastatik tiroit kanseri, ekzojen: Tirotoksikozis factitia) koryokarsinom veya mol hidatiform gibi trofoblastik hastalıklarda beta human korionik gonadotropin (hCG) uyarısına bağlı görülür.

Tirotoksikoz nedenlerini radyoaktif iyot uptake'ine (RAIU) göre iki gruba ayırılır; Birinci grup artmış radyoaktif iyot uptake (hipertiroidi olan tirotoksikozlar) olan; Graves hastalığı, toksik multinodüler guatr, toksik adenom, trofoblastik hastalıklar, tiroit stimulan hormon (TSH) üreten adenomlar ve ikinci grup ise azalmış radyo aktif iyot uptake olan (hipertiroidi olmayan tirotoksikozlar); tiroitler, tiro- toksikozis factitia, struma ovarii şeklinde iki gruba ayırabiliriz (Tablo 1) (3).

¹ Op.Dr., Ankara Şehir Hastanesi, gulluercahaydar@gmail.com

Tirotoksikoz sık karşılaşılan ve nedeni farklı olabilen bir klinik sendromdur. Tirotoksikozla karşılaşıldığında ilk cevaplanması gereken durum tirotoksikoz nedeninin hipertiroidi mi, hipertiroidi dışı mı kaynaklı olduğudur. Hipertiroidinin en sık sebeplerini Graves hastalığı ve toksik nodüler guatr oluşturur. Hipertiroidi dışı tirotoksikozun en sık sebeplerini de tirotoksikozis factitia ve subakut tiroditler oluşturur. Doğru müdahale ve tedavi için bu iki klinik durumun ayrımı önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Nayak, B., Hodak, S.P., 2007. Hypertiroidizm. *Endocrinol. Metab. Clin. North.* 36, 617-656.
2. Gündoğdu, A.S., Kabalak, T., Kamel, N., Erdoğan, G., 2008. Tiroid hastalıkları. İç Hastalıkları, 1. Baskı, Ç. Erol, ed. MN Medikal & Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul, pp. 3708- 3776.
3. Mandel, S. J., Lersen, P. R., Davies, T.F., 2011. Thyrotoxicosis. In *Williams Textbook of Endocrinology*, 12th. Ed. S. Melmed, K.S., Polonsky, P.R., Larsen, H.N., Kronenberg, eds. Saunders Elsevier, Philadelphia, pp. 362-404.
4. Uğur, B., 2011. Endokrinolojide tiroid bezi. *Endokrinolojide Temel ve Klinik bilgiler*, 1. Baskı, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul, pp. 39-99. Ünal N., Gürlek, A., 2005. Amiodaron ve tiroid. *Hacettepe Tıp Dergisi.* 36, 152-156.
5. Jameson, J.L., Weetman A.P., 2008. Disorder of thyroid gland. In *Harrison's principles of internal medicine*, 16th Ed, D.L. Kasper, E. Braunwald, A.S. Fauci, S.L. Hauser, D.L. Longo, J.L. Jameson, eds. McGraw-Hill, New York, pp. 2104-2127.
6. Kamel, N., 2006. Tirotoksikoz. *Endokrinoloji Metabolizma ve Diabet*, 1. Baskı, M. Özata, A. Yöner, eds. İstanbul Medikal Yayıncılık, İstanbul, pp. 123-139.
7. Hatemi, H.H., 2007. Hipertiroidizm tirotoksikoz. *Cerrahpaşa İç Hastalıkları*, 1. Baskı, H. Yazıcı, V. Hamuryudan, A. Sonsuz, eds. İstanbul Medikal Yayıncılık, İstanbul, pp. 1068-1070.
8. Özata, M., 2006. Tiroiditler. *Endokrinoloji Metabolizma ve Diabet*, 1. Baskı, M. Özata, A. Yöner, eds. İstanbul Medikal Yayıncılık, İstanbul, pp. 151-165.
9. Ladenson, P., Kim, M., 2007. Thyroid. In *Cecil Medicine*, 23rd Ed, L. Goldman, D. Ausiello, eds. Saunders Elsevier, Philadelphia, pp. 698,1713.
10. Kahaly, G.J., Bartalena, L., Hegedüs, L., 2011. The American Thyroid Association/ American Association of Clinical Endocrinologist guidelines for hyperthyroidism and other causes of thyrotoicosis: A European perspective. *Thyroid.* 21, 585-591.
11. Yamashita, S., Amino, N., Shong, Y.K., 2011. The American Thyroid Association and American Association of Clinical Endocrinologists. *Hyperthyroidism and Other Causes of Thyrotoxicosis Guidelines: Viewpoints from Japan and Korea.* *Thyroid.* 21, 577-580.
12. Bahn, R.S., Burch, H.B, Cooper, D.S., Garber, J.R., Greenlee, M.C., Klein, I., Laurberg, P., McDougall, R., Montori, V.M., Rivkees, S. A., Ross, D. S., Sosa, J.A., Stan, M.N., 2011. Hyperthyroidism and other causes of thyrotoxicosis: Management guidelines of the American thyroid association and American Association of Clinical Endocrinologists. *Thyroid.* 21, 593-646.
13. Hegedüs, L., 2009. Treatment of Grave's hyperthyroidim: Evidence-based and emerging modalities. *Endocrin. Metab. Clin.* 38, 355- 371.